

הצבי והצדק

יול עיי מוסדות קוסון בארדזיק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - נבטע זאב

מוכון בני שלשים

גליון מס' 24 • שנה א'

בס"ד • פרשת ואתחנן תשפ"א

דברי תורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמור. וי"ל דהנה איתא בשם הבנעש"ט הק' פירוש הכתוב 'ומלא הוי"ה כל משאלותיך' (תהלים כו), שכל משאלותיך ובקשתך מאתו ית' בתפלתך יהיה שימלא שמו שם הוי"ה ולא יהיה בו פגם ע"כ. וז"ש ואתחנן אל הוי"ה בעת ההוא היינו שיתמלא שמו אתונו הוי"ה החסידים, ויהי מן השם וא' וכסא כמבואר ברש"י סוף פ' בשלח עה"פ כי יד על כס י"ה. והוא לאמור, כי לעולם לא נתן לאמירה כדאמרו חז"ל (פסחים ג) עה"פ זה שמי אני באלוף דלית, אבל כשיתמלא השם בעת ההוא יהיה אמירתו ככתיבתו, והיינו בעת ההוא לאמור.

הוי"ה אלקים אתה החילות וכו'. ופירש"י רחום בדין. צ"ב למה ליה למימר אתה החילות ומאן נפ"מ לן מה היה בתחילתו? וי"ל דהנה תחילת הבריה היתה ע"ז זה ששיתף היות מדת הרחמים בדין שאי אפשר לעולם להתקיים במדוד"ד כדפירש"י בריש ספר בראשית ברא אלקים ולא אמר ברא הוי"ה, שבתחלה עלה במחשבה לבראות במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין. והוא שהוכיז משה לפני הקב"ה אתה החילות פי' תחילת מעשיך היתה על דרך זה, ומכאן זה אבקש ממך להיות רחום בדין.

את גדלך. פירש"י מדת טובך, שכן מדת החסד נקראת גדולה כמו"ש קל ד' הגדולה והגבורה והתפארות וכו', מדת החסד מדתו של אברהם אבינו. וי"ל שלק נקרא אברהם האדם הגדול בענקים (יהושע טו) ע"ש מדת גדולה היא מדת החסד.

ההר הטוב הזה והלבנון. למה נכספה נפשו לראות את ההר יצקא מה סגולה יש בו, למה נקרא ההר הטוב. וי"ל הנה איתא במדרש תהלים ס"ח וסיני מוהיק באמור ר' יוסי מרר המוריה תגלש כחלה מעיסה וכו' ועתידי לחזור למקומו, וכתב בספר אבות הראש (פלאגי) על מס' אבות (פ"א) דהר שהי שצטורף במותן תורה עש הר המוריה חזר למקומו לאחר החורבן, ולעתידי לבא ויחזור להר המוריה עכ"ל. ולפ"ז י"ל הנה כונת משה רבינו היתה להכנס לארץ ישראל ולהביא לגמור תהיקן כידוע, ואז יחזור הר סיני אצל הר המוריה, הר סיני

בית המקדש הר יצחק אבינו קראו שדה ויעקב קראו בית, ולפי דברי המדרש תנ"ל אברהם אבינו יצא מלחמה השנייה שני פעמים מחנה"ה בימטוריא עם ה"ם המלל, יצחק הביא מחנה שלישי ולכן שלש פעמים מחנה"ה בימטוריא שד"ה, יעקב הביא מחנה רביעיית ולכן ארבע פעמים מחנה"ה בימטוריא בי"ת, ומשה רבינו הביא מחנה חמישית חמש פעמים מחנה"ה בימטוריא ואתחנן עכד"ה, ולפ"ז י"ל דלכן נרמזו הענין דייקא בתבנית ואתחנן שהוא לשון מחנה (דאיתא בספרים שמתנה הוא מלשון תנייה והיינו ששורש תבנת מתנה היא תנ') היינו שהתפלל בכח האי מחנה.

ואתחנן. פירש"י אעפ"י שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם. וצ"ב למה כן, אם יש להם זכויות בדין למה יבקשו מתנת חנם נחמא דכסופא. וי"ל הטעם כי הצדיקים מתעלים בכל יום ע"י עבודת ד' ומשיגים השגה חדשה בגדלות ד', ע"כ סבורים שאין מעשיהם דאמול מספיק לבקש בזכות לפי ערך השגתם היום לכן מבקשים מתנת חנם.

עוד י"ל דכותם כדי שישאר בלבם חוב הכנעה והכרת טובה לחי"ת כאדם המקבל לחם חנם כדאיתא בירושלמי (עלה פ"א ה"ג) דאכלי מן חבירה (דלא דליה) בהית מסתכל ביה, שפ"א"כ באם יקבלו בזכות יחסר להם בחינת הכנעה. ועוד י"ל הכונה דהצדיקים בימים למעשיהם וסבורים שאין בכך כלום שכן אפילו מוה שמקבלים בזכות מעשיהם ג"כ נחשב להם כמתנת חנם יעו"י גם מעשיהם הטובים הם בכח היות"ם כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל ולית ליה לאדם מליה כלום. וכמו"ש (תהלים ס"ג) קל ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, היינו החסד הוא שכל מה שאדם עושה נחשב לו כאילו הוא מעשהו של אדם אבל באמת אינו כן כי גם מעשיהם הטובים הם מעשי ד', ועו"ב באור"ה ריש פ' כי תבא חז"ל ואמרו אשר ה' אלקיך נותן לך, יתבאר על דרך אומרים ז"ל (פרקו ח) כתוב לה' הארץ ומלואה, וכתוב והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, הרי שאחר שיעשה האדם מה שצוהו ה' נחשב הדבר שבאמצעותו עשה המעשה שהוא נתון לו במתנה, שזולת זה כל מעשה האדם אינו לו בו יתרון כי לפי שמפעלו כולו הוא באמצעות עולם שהוא בו וזה הארץ ומלואה, לזה אמר אשר ה' אלהיך נותן לך עכ"ל. והוא ע"ד המבואר דהצדיקים סבורים שכל מפעלם הטוב אינו מעשיהם אלא מתנת חנם.

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמור. פירש"י זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה. צ"ב למה לי עשרה לשונות לאותו ענין. וי"ל דבכל עת ובכל בחינה צריך לתפלה אחרת אם תפלה ואם זקקה וכו'. והנה באותה שעה היה משה רבינו זקוק למתנת חנם וע"כ ביקש בלשון חינון כי היא בחינת התפלה הנצרכת לאותה שעה, וז"ש ואתחנן וכו' בעת ההוא לאמור, פי' בעת ההוא דייקא חיותי צריך להתחנן בלשון חינון דייקא.

ואתחנן אל ד' בעת ההוא. אמרו חז"ל (דבר"י י"א) שהתפלל תקט"ו תפלות כנענין ואתחנן. צ"ב למה היה צורך לכ"כ הרבה תפלות. וי"ל שבכל תפלה ותפלה נתעלה בדרגה ושבו הוצרך לתפלה חדשה לפי ערך הדרגה ההיא. וכמו"ש בפיר' עין חיים (שער התפילין פ"י) בכל עת שמעלין אל תוסף וכו', כי הגיע למדרגה עליונה ביותר שאין למעלה הימנה, דהנה בכל פעם שעולה בדרגה ממילא פוסל את המדרגה הקודמת עד שהגיע למדרגה שאין לפסלה כלל. כדרך שפי' הרמ"ק מסטערליסק בפ' בראשית עה"פ ויתהלך תנון וכו' ואינו כי לקח אותו אלקים (בראשית ה' כד), פירש"י בשם המ"ד צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו וכו'. והוא תמוה לומר כי על תנון מלאך מט"ט, כי הכונה צדיק היה וקל בדעתו פי' היה קל בעיניו לשוב לכו יום בתשובה על עבודתו הקודמת והיה פוסל ומרשיע אותו, עד שהגיע למדרגה עליונה שאסור לפסלה ועל כן לקח אותו אלקים עכד"ה. והוא שאמר ה' יתברך למשה אחרי שהעתידי תקט"ו תפלות, אל תוסף דבר אלא עוד דבר הוי"ה לבל יפסול את מדרגתו ותפלת האתמול.

ואתחנן אל ד' וגו'. אמרו חז"ל שהתפלל תקט"ו תפלות כנענין ואתחנן. וי"ל עפ"י מ"ש הרמ"ק במעלות זצוק"ל דאיתא בספרים שולעתידי לבוא יבוא הקב"ה עם מחנה (שהוא שם הבנין ק"ג בנין מחנה) ויבנה כותל ראשון של בית המקדש, ויבוא אברהם עם מחנה ויבנה כותל שני של בית המקדש, ויבוא יצחק עם מחנה ויבנה כותל שלישי של בית המקדש, ויבוא יעקב עם מחנה ויבנה כותל רביעי של בית המקדש, ויבוא משה עם מחנה ויבנה ג"ג בית המקדש. ופירש הכונה על פי מה דאיתא בגמרא (פסחים פה) שאברהם אבינו קרא

נקרא הרר הטוב מושם שניתנה עליו התורה ואין טוב אלא תורה, וז"ש הרר הטוב הזה והלבנון, וז"ל ואראה את הרר הטוב הזה והלבנון פי' לשיחורו הרר אצל הפלגן הוא הר המוריה ורמזו למקדש ויש לרמוז ענין זה בכתוב בשירת הים נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעקל אל נה קדשך ששנת טו, ע"ד רמז לתורה הנקראת עז, והתורה ניתנה על הר סיני. הנה בעת שיגאלנו ה"ת יתקיים נהלת בעקל אל נה קדשך כלומר יגלה ויחזיר את הר סיני אלא נה קדשך הר הבית מקום מקדשנו.

הרר הטוב הזה והלבנון בבעת"ו יאית עה"פ אעברה נ"א, רמז שביקש אמת אתה באי, הו"ל אמה לא אעבור אלא אמה אחת. וכתב אבאמר ד"ל בספר תפוחי חיים דלכאורה מה תועלת היה לו באמה אחת, ויתר דרצה לזכות לקבורת אי' עכ"ל. ויש להוסיף ע"ז שחשק להקבר סמוך אל קברי אבות שבחברון, וז"ש הרר הטוב היינו האבות הנקראים הר כמ"ש (תהלים קנא א) אטע עמי אל ההרים אל הקבר אל ההרים אל ההורים (בר פס"ח ב) והלבנון אלו האמהות כדפריש"י בפ' נשא עה"פ ואל יתן עליו לבנות, הוא במדרש (בבב"ב פ"ט ס"ה) שהאמהות נקראות לבנות שנאמר (שה"ש ד) אלך לו אל הר המור אל אבות העולם ואל גבעת הלבנה אל האמהות, ולבנות היינו לבנון.

והלבנון פירש"י זה בית המקדש לכאורה למדו זה ביקש דיקא לראות את הבימקל והלא רצונו היה להכנס ולישב בארץ, וז"ל עפ"י דברי חז"ל (פסחים פ"ד ב) בספרי למה נקרא שמו לבנון ע"ש שומלכין חטאיו וכו', ע"כ רצה משה לבא לבחי"ק כדי שיחנכנו לו חטא מי מריבה ויתבטל הנדו ואז יזהר בדיון לשיבת אי'.

אל תופק דבר אלו עוד בברך הוה צ"ב מאי קאמרו בדבר הוה, וז"ל דלכאורה קשה דכאן משמע שלא רצה הקב"ה אף לשמוע לו והשיב פניו ריקם, ולהלן מפורש דתנמלאה בקשתו ע"פ לחצאין שכן אמר לו עלה ראש הפסגה וכו' ויהי שנתקבלה תפלתו דכתיב וראה בעיניו וכו', ופי' המפרשים דהיתה זו ראייה במציאות בעיניו משום ונמכור אברהם אביהם (בראשית ע"ח), וכתב נמי בפ' האת הברכה ויראהו' את כל הארץ את הגלעד ועד יבוע, וכן פירש"י כאן בקשת ממני וראה את הארץ הטובה, אי מראה לך, ויש לבאר, דהנה משרע"ה ביקש שתי קשות, א' לראות את הארץ, ובה' שתרצה הראיה מקרוב וממש כשהוא עומד עליה ונוגע בה דהיינו שיכנס לארץ, וז"ש הרר הטוב 'הוה' וכו' ע"ד ששנינו בית זה שהיה לו עשנינו עומד אצלו, והנה בקשתו הראשונה נתמלאה כי ראה את כל הארץ, ומה שמאזן ד' לנלואת היה רק בקשה הב', וז"ש ברך לו את תופק דבר אלו עוד בברך הוה, והיה די לך בראה מרחוק ולא תרבה לבקש על בח' הוה.

ויתעבר בי למענכם וכו' פירש"י לשון חימה. תמוה למדו זה מלאה ה"ת חימה על משה עתה תומנא, וז"ל להלכות מעט דאולי הוא לשון עיבור ע"ד בחינת עיבור נשמה נדע ענין עיבור נשמות מדברי הארז"ל (ספר הגלגלים פ"ד), וכביכול תנענע נבונה ושכינה מדברת מתוך גוונו וממילא לא היה יכול להפציר עוד בזה, כי אל עצמו הוא מדבר כביכול.

ויאמר ה' אלי רבך וגו' אי' לי ברב ברב ברב בישורו, וברב ברב ברב ברב לכל ברב בישורו וכו' (סנה"ג). פירש"י ברב בישור את בני מחלוקת ורב לבס בני לוי והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה ודבר אחר מדה. תמוה ששנע על זה, מה ענין חטא באמור ברב לבס בני לוי והצדיק את דברי הקב"ה, הלא ה"ת כביכול כל חרה אפי' בהם ומה תלונה יש על משה בכך. עוד קשה לפי זה מה הוא אמור ברב בישור ברב בישורו איוז בשוורה היא זו הלא קם אתה לו אל בשוורה.

ולולי דברי קדשו היה נראה לפרש עומק כונת דברי חז"ל עפ"י מ"ש הארז"ל (ספר הקליטין קרח) בענין מחלוקת קרח, קרח רצה להקדיש את תיקון העולם, כי ענין מחלוקת קרח שהיה לו בחינת מריבות ופיקח, ויהיה להיות במעלה יותר מאשר איש הוהס, ולעתיד לבא הנה כן יהיה מעלת הגבורות וכו' כמעלת הוהב על הכסף (ע' בה בארית בספר אגדה דמלא פרשת קרח), על כן יתעלה קרח לעתיד כמו שכתבנו צדיק תכמר"י ופ"ח ס"ת ק"ח (לקיטת תהלים צ"ב), ונרמז בכתוב ויהי האיש אשר אבחר בו מנחם פירח (במדבר י"ז ע' ביער"ה) וכן למטהו (פירח), אלא שבנומנו אכלה פמה ע"כ. נמצא לפ"ז שמעלת קורח עולה על מעלת

אחר והכתנים, וז"ש לו משה רב לכם כלומר מה לכם אצל כהונה הלא לגדולת מזוז היה מותקנים כי מעלת הלוויים גדולה מן הכהנים. והנה דבר הזה היה גם בעת שביקש משה רבינו להכנס אל מדין ישראל, הלא מבואר בדברי הארז"ל שבעלת משה דודו המדבר היתה גבוה יותר מארץ ישראל כי הארץ שומרת ברזל ודוד המדבר מושרש בלאה, ע"כ השער הפסוקים פרשת שלח בפסוק אלה שמונת האנשים אשר שלח משה לרדת אל הארץ וז"ל ואלה שמותם בראש רחל. וז"ש ה"ת למשה רב לך וכו' פי' מעלתך גדולה יותר מבינת ארץ ישראל ע"כ אתה דודו המדבר לא תכנס לארץ שהיא למטה מבחינתכם ע"כ. נמצא שדברי ה"ת רב לך הם הם כדברים שאמר משה לך דודו רב לך וכו' וז"ש ברב בישור ברב בישורו זה אכן בשוורה גדולה היא זו ולא עונש ח"ו.

לא תוסיפו על דבר אשר אנכי מצוה אתכם הנה להלן כתב בעת"ו וז"ל תגרעו' ומנז' לשמו"ר א"ת ס"ת גימ' תרי"ג היינו לא תגרעו מהתרי"ג מצות, ועד"ז פי' להוסיף איש' אנכי מצוה אתכם ס"ת גימ' תרי"ג רמז לרמ"ח מ"ע ו' מצות דרבנן סך הכל תרי"ג מצות, דלא תוסיפו קאי על מצות עשה כמבואר במפרשים.

לא תוסיפו פירש"י מנח מנחן פשוטות בתפילין, חמשת מינים בלבד, וחמש ציציות, וכן לא תגרעו, מרוב וכו', וז"ל הכנה ועל ידי כן לא תגרעו, אם לא תוסיפו על המצות אזי לא תגרעו כי כל המוסיף גורע, כי עצם ההוספה ליה ענין, וגם שאם מוסיף יבא ע"ז לגרוע כידוע מהמשל של המגיד מדובנא וכו'.

ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת צ"ב דהא כבר נאמר ושמרתם ועשיתם כי היא הכמותם וינתנם לעני העמים, וגם מה חידוש הוא שחוקק התורה חקים ומשפטים צדיקים הנינו, וזכרם של תורה ולכן ניתנה. וז"ל דאני דומה ספר תורתנו הקדושה לספרי חקים ומשפטים של אלה, דהא רבים מחלקי התורה הם לכאורה סיפורי דברים והשלשלות המאורעות, ואפי' כמה וכמה גופי תורה והלכות תלמידי חכמים, ובה ניכר גודל צדקת דין דכתיב חז"ל אפי' מסיפולי התורה וכל את ותיבה ניתן לדרוש וללמוד חוקים ומשפטים. וז"ש אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה, פי' כל התורה מלא ואפי' פרשיות שאינם חוקים ומשפטים ג"כ למדיד אנו מהם דרך חיים.

רק השמר לך ושמור נפשוך מאוד פן תשכח את הדברים צ"ב האין יעשה שלא ישיכח והלא הוא טבעו של אדם, וכן שמוע' מאמאמר"ל ב"ש בשם ספרים דכתיב חז"ל ש"ן חובת"ל וז"ל הציורים, וז"ל עפ"י מה שזכרנו בשם צדיקים דמי שעוסק בתשובה אינו משכח תלמודו דין גדולה תשובה שמענו עד כסא הכבוד, וזש אין שולט שטח כמ"ש ואין שטח לא כסא כבוד, וז"ל איתא ע"פ (במדבר כ"ב) ואתה תאמר ארץ לבבכם ואחרי כחשונותי למען תזכרו, דהיינו שהשמייה מחטא מעיל לזכירה, וז"ש השמר לך ושמור נפשוך מאוד, כלומר שמירת הנפש מעבירות, וממילא תזכור ולא תשכח את הדברים וכו'.

אני ימ"ל עפ"י מ"ש במנח (עירובין נ"ד) ברורא אשכחתיה לראוה תלמידא דהוה קא גריס בלחא בישורא ב"ש ואל' לאו הכי כתיב עירובי בכל ושמורה, אם עירובי ברמ"ח איברי' של אדם שמורה בכל ע"ש. נמצא לפ"ז מי שלומד רק בתעביות עיניו ובל' קול משכח תלמודו ואינה שמורה עיניו, וז"ש השמר לך פן תשכח את הדברים אשר דא עיניך, ע"כ כי לא הוצאת בפך רק בתעביות עיניים בעלמא, עלול אתה לשכוח.

ויש להוסיף רמז, כתיב (תהלים צ"א) יפול מנצח אלה ורובה מימין וגו'. הביא הרב חידא' בספר קריית תהלות על תשלים, דמיתני ושב בשרתו כעין קאי על מי שעוסק בתורה וראש השנה, ישכח, בצל שד"י יתלון דאחוריים של שד"י הוא גר"ג גי' ר"ב עפ"י דברי הק' מרר"ש מאטסרפאלא ידית קליפת שד"י המורס להשיכח הלימוד ועלמותו של כ"ת מבטל, ופנים של שד"י הוא כ"ת' ע"כ קדוש מלך' שמוט אורי' להצילה וגם גימ' כ"ת ע"כ המול לבטל קליפת ר"ב ובה לא ישכח עיני'ש. ונראה לומר באופן אחר, יפול מנצח אלה, אלה' היינו לימודי כמ"ש ואאלפם חכמה, בית אולפא, פי' מה שלומדו נופל ונשכח מנחן הוא משום ורבה"ה מימין כלומר דשלתא ביה קליפת ר"ב הנ"ל שהיא לימן אותנו ע"י, והטעם לכן כי רב עינינו גבי'ס, למדת רק בהעברת עין בעלמא ע"כ שלטא ביה שטחא ובנ"ל, לפיכך ראוי ללמוד בקול

ולחשמוע לאוזניו.

ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראייתם כל תמונה וגו' תמוה את בהדיא כתיב וכל העם רואים את הקולות (שמות כ"ט), וז"ל עפ"י מה שהבאנו לעיל בפ' יתרו דברי הר"מ האנינו עמי'ש רש"י בפרשת הכתוב וכל העם רואים את הקולות, רואים את הנשמות, שהיה שם דבר סג ופלא וסוד ע"י האין חיוש הראיה ניתן באופן, וחקר"ק כתב בספר אגרא דפרקא (אות רצ"ו) טעם הדבר כי כידוע (ע"ה שער ח"פ) דבחינת אורות עינים היה השבירה דו' מלכין שמא"כ בבחי' אורות האון, לכן כן אותן העולמות שקיבלו את האורות האון לא היה בהם שבירה, וכן מלת תורה השפיע והטעם גם כן אותן האון ובקבלו אור האון לא תפול בזה השבירה עכ"ל.

ויש לומר בדרך פשוט דהנה א"ו היו רואים בכח העין כהרגלה היה מקום אח"כ לטועים לצייץ פסל או תמונה ומה שהיה במעמד הנפלא הזה, וז"ל שם הקב"ה מערכת ההושעים והתורה ראה ע"ה חוש השמע שודאי אינה כדרך ראייה רגילה וממילא לא נשאר בכח הראיה ושמם שיעלול לצייץ אלה"כ, וז"ש כאן ונשמרתם מאוד לנפשותיכם כי לא ראייתם כל תמונה ביום דבר ד' אליכם, ומה שראיתם א"ו היה בכח הראיה אלא בכח האון, והטעם לזה היה פן תשחתו ועשיתם לכם פסל וכו'.

את בצר במדבר בצר לשון תפלה כמ"ש חז"ל (דב"ר פ"ב א) עשרה לשונות נקראת תפלה ואולי כן שועה עקבה נאקה רנה פגיעה בציור קריאה נפול ופילול ותתנוענו, מדבר רמז לתורה (דברים טו) מאי דכתיב ומדבר מתנה ומתנועה עלמילא ומתחילא במות אמר ליה כיון ששבעה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקד בנות תורה ניתנה לו שמועה שטאמר ומדבר מתנה, וז"ל את בצר במדבר, כלומר יחד עם התפלה צריך גם כן תורה ושנים יחדיו תמים יהיו, וכמ"ש זק"ק' העטרת צבי יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ (אבות פ"ב מ"ב), ד"ר אר"ץ גימ' תפלה.

וזאת התורה אשר שם משה וכו' דרשו חז"ל (ויטא ע"ב) אשר שם מלשון סם, זכר נעשית לו סם חיים לא זכר נעשית לו סם מ', לכאורה צ"ב למד לא דרשו זה מהכתוב (דברים י"ז ח) ושמונת וסמנתו (קידושין) וישנמות וסמנתו (וישנמות וסמנתו) וישנמות וסמנתו, וז"ל עפ"י דבר ד' וכו' קול גדול וסא' יפא, וז"ש אלה' היום הזה ראוינו כי ידבר אלכם את האדם וכו'.

קול גדול ולא יסף י"ל פירושו ולא גרם לכם מיתה, ע"ד הכתוב תוסף רוחם ויעוץ (תהלים קט), וז"ש את הדברים האלה דבר ד' וכו' קול גדול ולא יסף, וז"ש אלה' היום הזה ראוינו כי ידבר אלכם את האדם וכו'.

היום הזה ראוינו כי ידבר אלכם את האדם ועתה למה נמות וכו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ד' הקשה המפרשים מאחר שראוי כי ידבר אלכם את האדם וז"ל ומה טעם חששו עוד למיתה, ועוד צ"ב פתח בראה היום הזה ראוינו מטיעם בשיעורם אם החששו לא היה להם חששו לא ילמנו מ"ש וכל העם רואים את הקולות (שמות כ"ט) פירש"י רואים את השמענו, וכתב בספר"ק הדפלא הוה נעשה משום שהושעים חזרו להיות מותקנים כמו קודם החטא שאז לא היה כל חוש מיוחד נפרד לענין אור לא יוכלו למד הגדולה והאין כל חיוש הוה ראוי, וכי"ב, והנה בשעת מתן תורה נטהרו מזוהמות והיו במעלה כמו קודם חטא אדמ"ה, ע"כ ראו את השמענו ולא יניקו מגדול האש, אבל חששו שזא"כ יחזרו הדבר לטבעו ושוב לא יוכלו לשמוע אלא באופן אור לא יוכלו למד הגדולה והאין כל חיוש הוה ראוי, אמנם כן כשהיו במעלת מעמד הר סיני 'ראוינו כי ידבר אלכם את האדם וכו', אבל מה נעשה אח"כ למה נמות כשילקו מדריגות אלה מעמדם אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ד' וכו' לא נוכל עמוד בזה.

וזאת תרבה אלינו פירש"י התשתם את כחי נקבה וכו',

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זצ"א

עובדות קודש מרבתינו בזמן שהותם במעיינות מרפא בימי הקיץ

בהרצאה גדולה, ובעיני ראיתי מכתב כזה ביד המשמש ר' יעקב בערקאוויטש שהראו לאבי מורי ז"ל. גם ידוע לי שרבינו הגאון מראש צורים שאלות תמורות אל הגאון הנ"ל ולפעמים גם נשאל רבינו על ידו בענינים סבוכים [בשרית מר"ש עזריאל ח"ח סי' פ"ז ש תשובת הגאון הנ"ל אל רבינו דביר עוננה מנחות קאסאן, ובספר שיחות של עבדי אבות מרג"א הי"לפרין זצ"ל כתב: פנים המכתב הור"ח ר' ישראל צבי מאקאסאן זצ"ל, הגם כי הרב מאדמישאל זצ"ל אומר שאין לו ידיעה בנסתרות כונתו שאין לו אנונות וגדלות בזה כאשר ידוע גדלו בגדלות התורה, אבל רב כוחו וחילו גם בנסתרות].

סיפר הרה"ח מ"ה גדלי' שוואר' ז"ל מחסידי קוסוב: כששב הגאון מר"ש ענגיל מעיית המרחצאות לביתו כקאסוי ר' גדלי' לבקרו ולדרוש בשלומו, סיפר לו מר"ש הגה הלום הכותי' את הרבי שלכם מקאסאן ועוד ראיתיו בתפלת מוסף בשבת קודש כשעבר לפני הציבה באמירת כתר, ויכול אני לומר לך שלא היה בזה העולם [עשר איז נישט גיוועזן ביי זעך], הדבר היה כי המהר"ש התפלל במנין השכמה ואחר קידושא רבה יצא לשאוף אויר בחצות העיירה, ובעברו ע"י ביהמ"ד שהתפלל רבינו ושמע קולו בוקע חוצה כננס ועמד על מפתן ביהמ"ד לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

סיפר מ"ה יעקב בערקאוויטש ז"ל שהיה משב"ק אצל רבינו האור מלא: פעם אחת נפש רבינו בימי הקיץ במרחץ הארשפאלוא, ושם שהה באותה עת הגי"ק ר' פיניעלע מאוסטילא זצ"ל [בנו של הר"ק ר' מרדכי מרחמטסטרויקא וחתן הגי"ק מרדכי מאבליז זצ"ל], ופעם א' אירע שוהג"ק ר' סעד בצוות עם הב' אלתר ז"ל בנו של רבינו שהיה עוד ילד רך, ואכל עמו מתוך צלחת אחת, מחמת חביבותו.

מצות ערי מקלט שנצטווה זה מכבר, ע"ז נחרד ומיד פתח בזה אידי דסליק מיניה פתח בה ברישא, ואעפ"י שעדיין לא קולטות עד שפירשו אלו שבארץ ישראל.

שמעתי את קול דברי הנם הזה אשר דברו אליך דישיבו כל אשר דברו. מהו אמרו כל אשר דברו, כל לרביי נאי אתא, גם מהו הישיבו הו"ל טוב דברו, וי"ל אונקלוס תרגם 'אתקנו' כל אשר מלילו, ולא תרגם אוטיבו כפשטו, אלא לשון יתיקון, כל לשלום נכחנא, שדברו אחד יוכלים לתקן כל הדברים אשר לא נדברו כדת עתה, וח"ש שמעתי את קול, שמינע לי כלומר סבירא לי (נ"י ב"ב ג'), הישיבו כל אשר דברו, דברו זה תקנו את כל מה שדברו מלפנים שלא כהוון.

פרקי אבות

כל השוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו שנאמר רק השמר לך פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך (פ"ה). קשה וכי יש לו לאדם שליטה על שר השכחה, וי"ל עפ"י"ש בגמ' (עירובין נד.) ברויאר אשכחתי להורא תלמידא דהוה קאי גריס בלחישא, בטשא ביה ואמרו לו לאו הכי כתיב ערוכה בכל ושמונה, אם ערוכה ברימ"א איברים של שמונה בכל עיניו.

נמצא לפ"ז מי שלומד רק בהעברת עינים וקולו לא ישמע בשכח תלמודו ואינה שמונה עשו. וכן אירע לקמן בפרק קין תורה התורה נקית במ"ח דברים וכו' בעריכת שפתים, ואמרו חז"ל (שם) ער"פ (משל"ל דב) כי חיים הם למצואים אל תקרי למצואים אלא למצואיהם בפה. וח"ש השמר לך פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, פי' יע"י כי לא הוצאת בפ"ך רק בהעברת עינים בעלמא לפיכך עלול אתה לשכוח, וזה הכוונה במה שאמרו בהמשך המושג דאני חייב עד שישב ויסירם מלבי, דחמוה כיצד אפשר להסיר ד"ת מלבי, ולה"ל אתי שפיר דלומד באופן כזה שנשכח תלמודו.

מאדמישאל בעל שית"מ מר"ש שדר בקאסוי. וסיפר הגאון מאדמישאל להרה"ח מ"ה יצחק זאב ביללער ז"ל סופר סת"ם מסוליווא, מחסידי רבינו, דבר פלא ממדרגתו של מו"ק, כי פעם בדרך טיול נפגש עם רבינו, והרצה הגאון בפני רבינו לפלול חר"ף בסדרות נעמוקות, ורבינו האזין בשתיקה ולא נעה דבר וחצי דבר במשך כל הפעם. עד שהתקבל אצל המהר"ש הרושם כי רבינו כלל אל הבין את דבריו. למחרת שוב נפגשו, וגם עתה התחיל הגאון להשמיע באזני רבינו לפלול עצום כדרכו, בתחילה שתק רבינו, אולם במרוצת דבריו נענה רבינו ודבר מלח"ש אתמהה הלא אתמול אמר כבודו סברא שהיא ממש הפוכה מן הסברא שאומר היום, בשמעו דברי רבינו התפעל הגאון מאוד בראותו כי אכן הצדק עמו, אח"כ סיפר את הענין לר' יצחק זאב הנ"ל והסיף בהתרשנותו לומר הפלא ופלא שיש לאדם כוח מעצור כזה כהרבי מקאסאן אשר הבין את כל דברי לאשורם ובענותנותו העמיד פנים כאחד שאין לו שום הבנה בענין.

סיפר מ"ה ר' דודי פעלברבוים ז"ל תלמיד רבינו האור מלא: פעם א' כשנפגש רבינו האור מלא בעיית המרחצאות הארשפאלוא, שם הכיר את הגאון הגדול מהר"ש ענגיל מאדמישאל שנהג לשהות שם מדי שנה בשנה בימי הקיץ, באחד הימים בא הגאון מהר"ש לביקור אצל רבינו במלונ, והוגש לפניו י"ש ומזונות, כשנתן ברכת לחיים לרבינו נענה רבינו ואמר אכן לחיים בשב"א ולא בפתח והוא ראשי תיבות שמו של האורח ש"מאל ב"א סתר, הדברים הוטבו בעיני הגאון ומאז נקשרו קשרי ידידות ביניהם. וזכרתי שמני אז והלאה מדי שנה בשנה בימים שבין כסא לעשור היה מגיע מהגאון מכתב ופתקא אל רבינו להעתי' עדרו בימים הנוראים ובדראש המכתב הפליג בתארים לרבינו

ושננתם לבניך. פירש"י אלו התלמידים שהתלמידים קרויים בנים וכו'. הנה חז"ל הוציאו הכתוב מפשוטו ודרשו בנים אלו התלמידים, וצריך ביאור דהלא עיקר החיוב ללמוד האדם עם בנו דייקא כמו"ש ולמדת אומת את בנים. ויש לומר מכאן ראה דלענין שינון וחיודו שדרשו מהכתוב ושננתם שיהיו דברי תורה מיוחדים פ"ך, יש יותר תועלת בלימוד תלמיד אצל הרב מלומד הבן אצל אביו.

ושננתם לבניך. פירש"י אלו התלמידים. צריך ביאור דהא לבניך כתיב ולא לתלמידיו, ויש לומר הכונה שישנון לבניו דברי תורה עד שיהיו תלמידי' יחכמים ומופלים ורואים היו אלו להעמיד תלמידים. עי"ל מה ששמעתי שאדמו"ר בעל לב שמחה מור זע"א נשאל אם היו לוקני השפ"א לתלמידים, והשיב הבנים הם היו תלמידיו שמוע' לקחן בקביעות ע"כ. וח"ש ושננתם לבניך אלו התלמידים, פי' אלו הם התלמידים העיקריים של אדם.

לא מרובכם חשק ד' בכם כי אתם המעט וכו'. ע"י בשפת אמת שחקשך דאם הם המעט נאי קאמו לא מרובכם אלא אינם רבים. ויתירן על פי דרכו. ויש לומר עוד קצין, לו דאן הקדוש ברוך הוא אורב את מי שמתרברב, וכבר אמרו חז"ל (סו"ט ה) על המתגאה אומר הקב"ה ואין אני והוא יוכלין לדור בעולם. וזהו שאמרו לא מרובכם וכו' אלא כי אתם המעט פי' מי שמונעם את עצמו בו חשק ד', ואת דכא אשכון.

או יבריל משה שלש ערים וכו'. פירש"י נתן לב להיות חדר לדבר שיבדלים וכו'. וצ"ב למה נחרד ועל מה החרדה הזאת. וי"ל בתכלית הפשטות כיון שכוונת הפרשת ערי מקלט היא הוצאת האחרונה שואמרה לו בעברות מאוב בסוף פ' מועסי, ואח"כ נחת בס' דברים האורזי בדברי מוסר ונחמה שאמרו אל כל ישראל, הנה תתאסם נזכר שברוך איריכת דבריו עדיין לא קיים

פעם אחת שהה רבינו אלבני שלשים עם בני ילוינו בימות הקיץ במקום נופש ומרפא לצורך מרחצאות במעיינות הישועה, והיה שבת הובא ע"י שליח בשר מן העיר הסמוכה והכינו ממנו חמין לשבת. וכשהגיש לפני רבינו את החמין דחת את הקערה מלפניו ואמר, הלא אז נודח ריח בנליה, ואיש מנחנכים אל הבין פשר הדבר כי הובא במיוחד לרבינו בשר חלק למהדרין. למחרת ביום א' נפתרה החידה באשר נודע כי השליח הביא באמתחתו גם בשר משחיטת קהילתו "סטטוסקווא" עבור אחד מהרבנים הר"המתקדמים" ששהה שם, ובדרכו נתחלפו לו האריות והביא לבית רבינו את הבשר משחיטת הנ"ל, וכמוכן הרגיש רבינו בקדושתו כי הוא מאכל שנאסר ע"י גדולי ישראל.

סיפר הרה"ח ר' יקותיאל ווייס ז"י בשם זקינו משב"ק הר"ר נתן נטע ווייס ז"ל: פעם בימי הקיץ בשהותו של רבינו הבני שלשים במרחץ הארשפאלוא, ראה שם בביהמ"ד איש זקן אחד אשר בעת הנחת תפילין של יד קורא בקול את הפסוק ואתם הדבקים וגו' תיבה על כל כריה וכריה. תמה רבינו והתחיל להתבונן אם יש בפסוק הזה רמז למצוות תפילין. הדבר היה בשבוע פר' ואתחנן, אח"כ בשי"ק בשולחנו הטהור דרש רבינו על הפסוק ואתם הדבקים דרוש עמוק ונפלא כדרכו וביאר בפסוק זה נרמז כל כוונת מצוות תפילין בגולה ובנסתרה.

סיפר הרה"ח ר' ישראל אשר זעליג ביללער ז"י בשם אביו ר' יצחק זאב זצ"ה: רבינו האור מלא נהג ליסוע בימי הקיץ למעיינות המרפא ביישוב הארשפאלוא (נעליפענע) הסמוך לטוליווא, שם התוודע אל מה מגדולי ישראל שהיו רגילים אף הם לבא שמה ומאז הכירו את רבינו ועמדו על גדלותו, בתוכם הגאון הגדול מהר"ש ענגיל

תמוה למה הקפיד עליהם כ"כ הרי לא בקשו אלא שידבר הוא אליהם וימסור להם דבר י' כי נתייראו מקול השכינה מתוך האש הגדולה. וי"ל לראותה בקשתם מנוחה דהא שכינה עצמה הייתה מודברת מתוך גרונו של משה, וא"כ מה הועיל בבקשתם, אלא ע"כ דכאן נתרבר שום אל השינו זאת ודינו שמומר דברי עצמו, והנה הוא היה סביר עד הנה שהם יודעים ומחשיבים דבריו כדברי השכינה, אבל עתה שבקשו שידבר הוא ולא השכינה נתרבר לו למשה שאין הם יודעים כלל גודל ערך דיבורו שהוא דיבור השכינה וע"כ תש כח.

ואת דבר אליו. פירש"י התשת את כחי נקבה. צ"ב דהם ביקשו ללמוד ממנו כדרך תלמידים לפני רבו, וכי לזה יקרא התשת כח. ועוד נאי ענין נקבה להכא, אדרבה, המלמד מושפיע תורה הוא בחי' זכר. וי"ל דהנה בחינת משה רבינו ע"ה היה בחי' זכר ומשפיע, אבל הם דרשו ממנו שימסור להם דברי תורה כפי רצונם ודעתם, ונמצא לפי שיטתם יהיו הם בחי' זכר ומשפיע ואילו משה יקבל כבח"י נקבה, ע"כ אמר התשת את כחי נקבה.

מי יתן והיה לבכם זה לזה וגו' כל הימים. תמוה אמרו ית' מי יתן, מי אינא חולשא ח"ו קמיא ק"ה לתת להם ומי מוזה בידו ית' להכין לבכם לטוב כל הימים. וי"ל הנה הם אמרו ועתה נחמונו כוד ולהוסיף לעשות רצון ד' בחיים יעל אדמות, הצדיקים אשר היו חוששים להגיע עד כלות הנפש בעת עבודתם ומחמת רצונם להשאיר בעולם הזה להיות מוסיפים והולכים במדרגותיהם כנודע. וח"ש ואת תדבר ארצו וגו' ושמועו ועשיתו, פי' וצונו להיות עוד ולהוסיף לעשות רצון ד' בחיים יעל אדמות, משיא"כ אם תצא נפשנו. וע"ז השיב הקב"ה הטיבו אשר דברו, יפה שאלו ומי יתן והיה אפשר להם להיות לעולם ולא ימותו, אלא שכבר נגזרה גזירה ואל עפר תשוב.

שמע ישראל ד' אליהו ד' אחד. בגמ' הו"ה הושיעה המלך יענו ביום קראנו, גם גמ' בית היה ברכו את ה'.

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים ויע"א

חמשה עשר באב

לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב (תענית כו). טרם בואו לומר מענין ט"ו באב לא אכחיד אמורי קדוש קדוש ישראל אדוני"ה הרב הקדוש מו"ה אברהם יהושע העשיל מ"כ מצנינו זצוק"ל, אמר ברנז דברי ד"ר הג"ל לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב, דהנה אמרו ד"ר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' (תענית לא), ענין המחול הוא, החולץ במחול הולך סביב סביב בחיקך ואין שם מעלה ומטה ראש וסוף, כן לא יהיה לצדיקים לעתיד קנאה ושנאה לומר זה גבוה למעלה מזה, (וכענין המולות שכל אחד עולה למעלה דרך אחוריו ומניו נגד אחוריו כדורו שלטמה ממנו ונדמה לכל אחד שהוא עולה ראשונה, וכו'), והוא הוא יום טוב לישראל כשאינו נכניס קנאה ושנאה ותחרות, וזהו הרמז לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב, רמז כי אות הטי"ו באל"ף ב"ה"ת הוא אות ס' שהוא עגול סביב ואין בו ראש וסוף, והוא בחינת המחול, והוא היום טוב הגדול לישראל, הנה קדש שמעתי סתם ורשמתי למזכרת. (בני יששכר מאמרי תמוז אב מאמר ד)

פרקי אבות

ולאן אתה הולך למקום עפ"ר רמיה ותולע"ה (פא מ"א). אלו ג' תיבות מסופים שבת"ך קודש"ש, כוננוע כי שבת"ה הוא תש"ב [הואו רמז לשבת"ה ב"ב"ק] ודו"ק, (בני שלשים)

שינה של שחרית ויין של צהרים ושיחת ילדים וישיבת בית כנסיות של עמי הארץ מוציאין את האדם מן העולם. (פ"ג מ"ד). יש לומר כי שלוש דברים הם חובתו של אדם בעולם, א' לתקן את עצמו, ב' לתקן את בניו, ג' לסייע לאחרים במשמיות וברוחניות. ועל אלה רמז כאן, שינה של שחרית ויין של צהרים שהוא יסוד וישוב בטל כיוון דמי, ושיחת הילדים שאינו מגדל בניו לתלמוד תורה, וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ במקום לישב בבית המדרש וללמוד תורה ברבים ומוציאין את האדם מן העולם, וגם כי מה שהאדם עוסק בתורה ובמצוות הם לתקן העולם, וגם לאחר פטירתו מן העולם נשארים בזה העולם והתקין שעל ידי מעשיו ונקראים על שמו, וצדיקים במיתתם נקראים חיים, אבל אם אינו עוסק בכל אלה ומעביר ימיו בדברים בטלים כשהוא מת ועבר מן העולם ולא נשאר ממנו כלום בזה העולם והיינו מוציאין את האדם מן העולם, (תפוחי חיים)

בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. י"ל בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה היינו שיבוא עליך צרות רבות רעות וגדולות וגדלה הכאב מאד, זה יהי לך לסימן ותדע באחרית הימים שהם ימים האחרונים של הגלות ובמהרה בימינו בקרוב יביא תשועה לבני ישראל, (אור מלא)

שמע ישראל ה' אחד. בתיבת א"ח"ד מרומז ד' מיתות ב"ד שצריך לקבל עליו בשעת קרי"ש, א' הוא ר"ת א"ב א"ש היינו סקילה ושריפה, וז"ל הוא ר"ת ח"ב ח"ג, וד' הוא רמז ד' מיתות ב"ד. (בני שלשים)

ונשגב בניה מול בית פעור ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים. לכאורה יש להבין המשך הפסוקים עירש"י. והנלע"ד על פי דברי המאור ושמש שהעיקר מעיקרי העבודה הוא להרהר בתשובה קודם שיבטלו ללמוד תורה או קודם עשיית מעשה המצוה, ומביא בשם הצדיק מלובליץ שאם האדם אינו עושה תשובה קודם לימוד התורה עליו הכתוב אומר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי, ובמדרש אין ועתה אלא תשובה, ולזה לימד משה רבינו את העם דעת ה' לאמר ונש"ב בניה וגו' ולזאת ועתה ישראל עשו תשובה כי אין ועתה אלא תשובה ואחרי כן שמע אל החוקים ואל המשפטים תוכלו לבוא בשמיע המשפטים להבין ולהאיר עינים במצות ה' ושיהיה לרצון לפני אדון כל, (שארית יעקב)

שבת נחמו

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וכו' כי לקחה מיד הויה"ה כפלים וכו'. להתבונן ענין הבטחתו לישראל נחמה כפולה, גם בנחמה הזכיר אלקיכם ובעונש אמר לקחה מיד הויה"ה רחמים, וגם כפלים אינו מובן, וכי ס"ד וכו', ודברי המפרשים ידוע, וז"ל דהנה בעונש בעוה"ה גם מדת הרחמים הסכים למדת הדין, ונקרא על ידי זה עונש כפול, על כן בנחמה ב"ב יהיה בדין שגם מדת הדין יסכים למדת הרחמים, לזה נקרא נחמה כפולה, והוא מדה כנגד מדה כי בעת העונש לקחה מיד הויה"ה שגם מדת הרחמים הסכים למדת הדין ולזה נקרא כפלים, על כן בעת הנחמה יונחמו בכפלים נחמו נחמו יאמר אלקיכם, שגם מדת הדין יסכים לחסד במהרה בימינו אמן, (בני יששכר מאמרי תמוז אב מאמר ה)

רב לכם סב את חחר הזה פנו לכם צפונה. ואתנתן וגו' בעת התפלה לאמור, ייתור מלת לאמור, יש טעם בדבר וטעמה בהפלה להכניסה במאמרו, שיהא בקשתו מבואר בקרא או שיהא בטעם וסברה, כדי שלא יהיה עליו כסרטו, וכי"כ מצנינו הרבה אצל תפלת הקדושים הקדמונים, (מראה יחזקאל)

ואתחנן אל ה'. שמעתי מאמרי ד"ל בשם הה"ק מראדיל צוק"ל שפי' במדרש ואתחנן (דברי ב, ד) אל ה' זש"ה (משלי יח ט) תחנונים יזכר רש ועשירי יענה עזות, א"ל תחנונים תחנונים דבר רש זה משה שבא אצל בורא בתחנונים, ונש"א אל דבור עשירי של עולם זה הקב"ה ענה אותו עזות וט"ו אל תוסף דבר עלי ע"כ. ולאכארה קשה לומר כן כלפי מעלה. ותרין דמשה ברצונו היה שהוא יהיה המשיח אבל הקב"ה לא בחר בו אלא במשיח בן דוד עבדו שהוא בן בנו של רות ובעו, וזה שאמר לו הקב"ה ר"ב לך אל תוסף, ר"ב ר"ת רות ב"ע, וחסר מור"ת אותיות ו"ת ומבוע"א אותיות ע"ה, וזה שאמר במדרש ועשירי יענה עזות"ת זה הקב"ה ענה אותו שאינו יכול לבוא לארץ הקדושה בשביל עזות"ת הם אותיות ע"ז ומבוע"א ו"ת מור"ת המצטרפים לתיבת ר"ב ונעשה ור"ת בע"ז שכן בנס יחי' משיח צדקנו ובשבילם אל תוסף ודפח"ה. (אור מלא, ובס' צבי לצדיק הביא ד"ר בשם הרה"ק מרצה"ה זע"ה)

וראה בעניני כי לא תעבור וכו'. י"ל עפ"י ש"ש בשם האר"ז"ל שחשדו תמוז אב הם כנגד עינים ע"ש עיני עיני יורדה מים (איכה א טז), ומבואר בבני יששכר עיי"ש. וז"ש וראה בעיניך מה שיהיה בשני חדשים אלו שהם נגד העינים ע"כ מוטב שישפוך חמתו על העינים האבנים כמו"ש חזק"ל בפ' מזמור לאסף, ואם משה יכנס לא יוכל בית המקדש להחריב כמו"ש חז"ל שאם משה היה נכנס לארץ לא חרב בהמה"ק.

ואתם הרבקים בה' אלקיכם חיים כלכם חיים. י"ל בטעם המבואר בשו"ע או"ח סי' ר"א שכל כחותיו יהיו לשם שמים, והיינו מה שנאמר הדבק"ם ר"ת הליכה ד"בור ב'עלה ק"ימה ישיבה מ'אכל מ'שנה מ'זא מ'תן הכל יהיה בדביקות עצום ורב, הרמזן יזכור לעשות דבריו ולעבדו בלבב שלם, (בני שלשים)

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

חמשה עשר באב וימי הקיץ

- א. מיום חמשה עשר באב ואילך היה רבינו האור מלא ממהרה תיכף אחר תפילת ערבית לחדרו ואחר סעודת הלילה ישב ללמוד כדי להוסיף מהלילות על הימים [כדאיתא בגמ' תענית לא. מכאן ואילך דמוסיף יוסף].
- ב. מיום ט"ו אב נראה על רבינו שינוי גדול בהנהגה דרבה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט בכל הליכותיו, עבודתו ותורתו.
- ג. בימי הקיץ, הרבה פעמים אחר ארוחת הלילה יצא לטייל בלויית משמשו ותלמידיו.
- ד. במחזורותיו היו עורכים נישואין מיום י"א באב ואילך ולא המתינו עד חודש אלול [ע"י שו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' סו שהביא מגדול אחד שלא עשה נישואין כל החודש, וכן הוא מנהג חב"ד שלא לעשות לאחר ט"ו].

בינה לעתים

העבודה הנצרכת בימים אלו כהכנה לחודש אלול הבעל"ט

וצדקה תהיה לנו כי נשמו לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו וגו'. נודע פי' הה"ק מהר"ש מניקלסבורג ז"ע בפסוק בריית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה (איוב לא), מובא בעבודת ישראל מאמרי ט"ו באב כי מדרך העולם להתבונן ולשוב אל ה' בחודש אלול המוכן לתשובה, אבל יש שמשכיל ועינו פקוחות הוא עובד הש"י כל השנה ושומו את עצמו אפי' בחדשים תמוז ואב שלא ליפול ממדרגתו, וכזרת בריית עם ה', ואז ממילא אין לו להתבונן יותר בתודש אלול כי הוא מוכן ומזומן לעבודת ה' מקדם אפי' בחדשים הנמוכים וק"ו בחדש אלול שבו הקדושה ביהר שאת זה רמז הכתוב בריית כרתי לעיני פי' שאני כורת בריית לעיני"הם חדשי תמוז אב שנקראו עינין (ע"י בני יששכר מאמרי תמוז אב) לכן מה אתבונן על 'תולה' שהוא אלול במזל בתולה, כי אני מוכן לעבודת ה' מלפנים ע"כ ודפח"ה.

והנה בכונת בין המצרים שהשם הוי' ב"ה מתלבש בלבושין וחד מנהגן הוא השם טה"ד שהוא אותיות שלפני הוי"ה (כמבואר בפע"ה) וצירוף השולש בחדש אלול הוא הה"י ויוצא מס"ת פסוק זה וצדק"ה תה"ה לנ"ו כ"י. ובוזה פירוש לך כאן וצדק"ה תה"ה לנ"ו כ"י פי' העבודה בעבודת ה' ומצותיו ית' בחדש אלול שבו מאיר צירוף היוצא מס"ת פסוק זה יהיה לנו לצדק ובנקל בדיניו כי נשמו לעשות כי עוד לפני הוי"ה, היינו בחדשים אשר מאיר בהם שם שלפני הוי' הוא שם טה"ד המאיר בחדשים תמוז אב, ואם עוד בחדשים האלה נעשה את מצות ה' אז נוכל לעבוד בנקל את עבודתנו עבודת ה' בחדש אלול והבן, (אור מלא)